

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюється за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).
The article and any related published material are licensed under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

УДК 39+355.01(477):784.71Демчук М.
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2026.40.6>

Ольга ДУБИНА, канд. філол. наук
ORCID ID: 0009-0006-7950-3365
e-mail: o75121425@gmail.com
Незалежна дослідниця, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ НОВОГО ВОЄННОГО ЧАСУ

Вступ. Стресова ситуація воєнного часу не зламала українське суспільство, а, навпаки, стимулювала потужну активізацію національної самосвідомості, творчої енергії та розкриття потенційних талантів народу. Це породило низку нових художніх одиниць народного мистецтва. Об'єктом пропонованого дослідження є творчі зразки нового воєнного часу на предмет виявлення та аналізу сучасних досягнень народних митців у мовностилістичному та історичному аспектах, простеження ролі матриці суспільної свідомості у формуванні психологічних процесів адаптації індивіда до кризових ситуацій, що і є метою дослідження.

Методи. Серед використаних методів дослідження маємо як теоретичні, так і емпіричні. Зібраний емпірично матеріал опрацьовано за допомогою методу текстового аналізу пісенних творів на предмет змісту та засобів художньої образності. Проведено порівняльний аналіз із текстами міжвоєнних творів. Метод комплексного підходу дав змогу поєднати в одну систему способи художнього змалювання різнопланових етносоціальних явищ.

Результати. Колективна свідомість народу піднялася на вищий її рівень, поза буденним досвідом, де народ досягає єдності, свободи, самопізнання та подолання матеріальних обмежень, звертаючись до глибинних ідеалів, духовності та причетності до універсального, трансцендентального. Потужна енергія народу сфокусувалася на прагненні національної самовизначеності, що реалізувалося не лише в стійкому одностайному захисті своєї території, а й у потужній словесній творчості. Український лексикон поповнили нові слова, фразеологізми; виникли нові поняття, переосмислено раніше вживані. Активізувалася дослідницька діяльність із пошуку власних коренів, фіксації живої правдивої історії, а також з уточнення пріоритетів у житті та становленні суспільства.

Висновки. Здійснений короткий огляд народної творчості нового воєнного часу показав не лише майстерне володіння словом сучасних народних митців, історизм новостворених текстів, але й духовну глибину, потужність, живучість та стійкість онтологічних підвалин народної мудрості, її дієвість у сучасній стресовій ситуації. Відзначено практичну цінність використання результатів аналізу народної творчості в процесі державотворення. Запропоновано додати "міжмовний діалог" як новий засіб художньої образності до сучасних теоретичних здобутків літератури.

Ключові слова: народна творчість, фольклор, постфольклор, воєнний час, пісенна творчість, засоби художньої образності, ідейна зброя, міжмовний діалог.

Вступ

Сучасна художня творчість українського народу на прикладі його самобутніх представників становить об'єкт пропонованого дослідження на предмет використання теоретичного арсеналу засобів художньої образності (Лесин, & Пулинець, 1965; Гром'як, Ковалів, & Теремко, 1997; Галич, 2001) та фіксації дійсних історичних подій нового воєнного часу. Мета наукового пошуку полягає у виявленні сучасних досягнень народних митців у мовностилістичному та історичному аспектах, а також простеженні ролі матриці суспільної свідомості у формуванні психологічних процесів адаптації індивіда до кризових ситуацій (Скрипник, 2019, с. 735).

З метою запобігти можливій неоднозначності сприйняття викладеного, у кількох словах з'ясуємо сутність основоположних понять цієї теми.

Поняття "народна творчість" містить дві складові: "народ" і "творчість". Поняття "народ" визначають як "1. Населення, об'єднане приналежністю до однієї держави; жителі однієї країни. 2. Те саме, що НАЦІЯ" (Гринчишин, 1988, с. 165), де "нація" – "стійка спільність людей, що історично склалася на базі спільності мови, території, економічного життя і психічного складу, який проявляється у спільності культури" (Гринчишин, 1988, с. 168).

"Творчість" визначається як "продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення" (Гончаренко, 1997, с. 326). Народна творчість є безперервним довговічним процесом, який триває і в наші дні.

У межах народної творчості вирізняють творчість "фольклорну" (Скрипник, 2019; Four Symposia..., 1953). Оскільки зміст та тлумачення цього поняття "істотно

видозмінювалися й продовжують залишатися полем дискусії, що зумовлює наявність численних визначень фольклору" (Скрипник, 2019, с. 749), спробуємо його сформулювати.

Поняття "фольклор" виникло свого часу як переклад англійського терміна "folklore" (Katzner, 1984, р. 136), що механічно складається з двох частин: "folk" – люди, народ (Katzner, 1984, р. 136) та "lore" – знання (Katzner, 1984, р. 205), тобто "знання народу". Якщо ж проаналізувати зміст фольклорних одиниць, їх функціонування в суспільстві та практичне використання, то більш точною виявляється формула "знання – народу". Давні фольклорні тексти несли в собі не лише гармонію форми і змісту, але й синкретизм різних способів пізнання, у т. ч. і пізнання природного (Дубина, 2013). Це була наука наших предків (саме "фольклор"), оформлена для народної освіти в доступній розважальній формі (тексти як носії інформації в освітньо-виховній системі).

Отже, компілюючи наведені визначення, одержуємо такий висновок: поняття "народна творчість" бачиться як процес творчої діяльності народу (через його конкретних представників), спрямований на продукування нових цінностей, які набувають певної матеріальної семантики, тоді як поняття "фольклор" є їх внутрішньою, змістовною характеристикою, тобто повністю трансцендентним, польовим, енерго-інформаційним явищем. Таким чином, поняття "народна творчість" та її продукти з поняттям "фольклор" принципово не є синонімічними з огляду на різноплановість денотата (Грищенко та ін., 1997, с. 156; Гром'як, Ковалів, & Теремко, 1997, с. 639).

У деяких джерелах знаходимо трактування поняття "фольклор" як "1. Усна народна творчість (перекази,

казки, пісні та ін.). 2. Сукупність звичаїв, обрядів, пісень та ін. проявів духовної культури народу" (Гринчишин, 1988, с. 305). Таке визначення бачиться, з одного боку, обмеженим, адже, крім переказів, казок та пісень, існують ще й невербальні складові продукту народної творчості: народна хореографія, народний живопис, вишивка, кухня, педагогіка, медицина, звичаєве право тощо. А з іншого боку – метонімічним, оскільки закладені в продукти процесу творчості знання підміняються цими продуктами, які є в дійсності лише засобами збереження, поширення та передачі фольклору як такого, тобто своєрідною логістичною "транспортною системою".

З розглянутого аналізу маємо логічний висновок: будь-який продукт народної творчості називаємо "фольклорним" за умови його наповненості традиційним світоглядним знанням, тобто "фольклором" (Katzner, 1984, р. 136; Дубина, 2013; КОЗАЦЬКИЙ СТОЇЦИЗМ, 2026).

За численними дослідженнями останніх років фольклорні твори теоретично одержали низку ознак (повторюваність, варіативність, популярність, відтворюваність, анонімність тощо), але їх ідентифікаційною ознакою, з урахуванням викладеного, бачиться саме наповнення світоглядними знаннями, віковою мудрістю, фольклорним концептом (Кузьменко, 2018, с. 13). Такі твори саме через своє світоглядне наповнення, через стійкі аксіологічні установки резонують з онтологічною колективною пам'яттю народу, завжди відгукуються в серцях людей, діахронічно об'єднуючи весь народ в єдине етнічне ціле.

Особливої уваги в ідентифікації фольклорного твору потребує вимога його анонімності. Але тут слід відзначити, що цілком логічною є наявність автора у будь-якого твору, незалежно від того, знаємо ми про нього чи ні. В архаїчних традиціях авторство приписувалося "вищим силам", які, вважалося, передають інформацію всьому суспільству загалом – через конкретну людину, "провідника". Тому "автором" таку людину не вважали й інформацію про неї не передавали. Сучасні автори теж не завжди себе афішують.

Анонімність автора може існувати, але не може вважатися ідентифікаційною ознакою фольклорності твору. Свого часу "Пісня про рушник" (Савченко, 2023) пролунала ніби водночас із серця кожного українця – як своя, рідна. І не мало значення ні для кого, що всі знали і про А. Малишка, і про П. Майбороду. Пісня виявилася для кожного "власною" – за духом, світоглядом, ментальністю, традиціями, за символізмом, елементами етнопедагогіки тощо, які матриця народної свідомості, зберігаючи від архаїчних часів, пронесла крізь віки і які органічно цю пісню наповнювали. Минулого століття широким загалом також сприймалися "народними" традиційні улюблені українські пісні "Ой, не ходи, Грицю", автором якої вважають легендарну Марусю Чурай (NAVKA, 2021), та "Виклик" на слова М. Старицького (NORD, 2022), оскільки несли вони в собі властиву українцю ментальність, духовність, світогляд, тобто національний фольклор.

Останнім часом подекуди це питання також почало викликати альтернативний аналіз (Очима Воїна, 2024). Автор контенту висловлює думку про навмисне вилучення імперською владою авторства українських народних пісень із метою спрощення їх поширення до культурних здобутків сусідньої держави. Офіційні наукові пошуки теж не завжди концентрують увагу на необхідності авторства для ідентифікації фольклорного твору (Кузьменко, 2018).

Натомість авторським логічно було б називати твір, який містить у собі особистий досвід, особисті емоції чи

особисті бачення, особисту структуру і стилістику лише самого автора, який може як бути відомим, так і залишатися анонімним. Цю нішу заповнюють безліч популярних бардовських пісень, переважно ліричних, про авторів яких суспільство не завжди згадує. Наприклад, "Можливо, ти згадала про весну" (Українська пісня, 2017).

Існує ще один, можна сказати, проміжний, термін: "фольклоризм" літературного твору як наявність у ньому "фольклорних елементів", що проявляється "через сюжетне запозичення, введення в текст окремих фольклорних мотивів чи образів, символічне переосмислення фольклорних міфологічних першоелементів" (Гром'як, Ковалів, & Теремко, 1997, с. 710). Це явище можемо спостерігати в багатьох творах української літературної класики (Л. Українка, І. Франко, О. Кобилянська, І. Котляревський, В. Шевчук та ін.).

Останнім часом до наукового обігу ввійшло поняття постфольклору ("після фольклору") як спонтанної народної творчості урбанізованого суспільства. Вона ґрунтується на синтезі усної народної творчості, письмових текстів, інтернет-мемів, графіті, міських легенд, анекдотів і специфічних жестів, що швидко змінюються та поширюються в сучасних комунікативних середовищах. Відірвана від середовища природного, така творчість втрачає зв'язок із глибинними світоглядними коренями суспільства і вважається більш "низовою", вуличною (Наєнко, 2015).

Значного поширення набуває також потяг до живої, "літописної" фіксації своєї історії на основі власного досвіду та опитування очевидців. Цей напрям отримав назву "усної історії" (УІ). Він є практично цінним і інформаційно, і психологічно – як можливість висловитися для кожного українця, віками обмежувана тоталітарною владою (Скрипник, 2019; Коваль-Фучило, 2025; Шкирай, & Петрик, 2026).

Подальше дослідження будемо ґрунтувати на розглянутих визначеннях.

Методи

Серед використаних методів дослідження маємо як теоретичні, так і емпіричні.

Емпірично зібрано дослідний матеріал та аналітично вибрано найбільш яскраві тематично одиниці. Завдяки сучасним технічним можливостям роботу проведено у спосіб сканування інформації із соціальних мереж.

Зібраний матеріал опрацьовано за допомогою методу текстового аналізу пісенних творів на предмет змісту та засобів художньої образності. Проведено порівняльний аналіз із текстами міжвоєнних творів. Метод комплексного підходу дав змогу поєднати в одну систему способи художнього змалювання різнопланових етносоціальних явищ. Трансцендентальна антипозитивістська традиція філософських роздумів дозволила через сутнісні аспекти буття глибше проникнути в сутнісні глибини фольклору, а отже і народної творчості.

Результати

Специфіка воєнних років життя українського суспільства активізувала почуття національної самосвідомості кожного українця. Колективна свідомість народу піднялася на вищий її рівень, поза буденним досвідом, де народ досягає єдності, свободи, самопізнання та подолання матеріальних обмежень, звертаючись до глибинних ідеалів, духовності та причетності до універсального, трансцендентального. У художньому аспекті це виявилось вибухом творчої енергії та розкриттям потенційних талантів народу, що породило низку нових художніх одиниць народної творчості. Серед них – не лише нові історичні дослідження, вишукані твори самобутнього українського живопису,

традиційної вишивки, ткацтва, гончарства. Тут маємо й поезію та оповідання, "крилаті" вислови, бардові та пародійні пісні – як від цивільних громадян країни, так і з бойових позицій, подекуди оздоблених досконалыми тематичними скульптурами, вирізаними безпосередньо на земляних стінах окопів. Фронтвики, виконуючи неймовірно складні бойові завдання за несприятливих умов, приголомшують спонтанними танцями та жартами. Український бойовий гопак своєю гармонійністю та неперевершеним хореографічним мистецтвом набуває дедалі більшої популярності в усьому світі.

Ці процеси не лише дають змогу виходу творчої енергії народу за умов стресової ситуації, але й сприяють популяризації нашої держави у світі та зосередженню світової уваги на Україні та її проблемах. Активізуються глибинні корені матриці суспільної свідомості, спрямовані на збереження роду, що значно підвищує рівень протистояння ворогу. Народна творчість постає як дзеркало пошуку способів виживання і як своєрідна ідеологічна зброя, а також традиційно фіксує сучасну історію України.

Український лексикон поповнили нові слова, фразеологізми. Виникли нові поняття, переосмислено раніше вживані. Так, найпоширенішими стали такі: "*Київ за три дні*" (сарказм на первинний план окупанта), "*можемо повторити*" (зухвалі погрози окупанта за перших днів війни, сатирично розповсюджені й проти дій окупанта), "*орки*" (так називали окупантів за нечувану жорстокість), "*ПТН ПНХ*" (суспільне ставлення до ворожого ватажка в його ж стилі), "*руський мир*" (як жахлива дійсність на окупованих територіях), "*хлопок*" (так окупанти лицемірно називали вибухи на власній території), "*все по плану*" (виправдання окупанта після невдач), "*концерт Кобзона*" (потойбіччя, куди відправляють ворога), "*жест доброї волі*" (так окупанти лицемірно називали здачу захоплених територій під натиском Збройних сил України (ЗСУ)), "*Нравиться – не нравится, терпи, моя красавиця*" (девіз нахабної зверхності окупанта на початку вторгнення), "*за руським кораблем*" (напрямок посилення ворожих сил, що виник після затоплення ворожого флагманського крейсера "Москва"), "*чорний пакет*" або "*бренддова сукня Чорний пакет*" (як назва упаковки ворожих "двохсотих"), "*руський конструктор*" (специфічний вміст "чорного пакета"), "*своїх не бросаем*" (лицемірна брехня окупантів), "*підводний флот*" (після масового затоплення ворожих кораблів у Чорному морі); ЧМО (частково мобілізована особа) тощо.

Зухвала самоназва окупанта "*вторая армия в мире*" з характерним українським гумором трансформувалася до **сарказму**: "*рік 2021 – російська армія друга у світі*" (пихатість окупанта перед нападом); *рік 2022 – російська армія друга в Україні* (після одержання відсічі); *рік 2023 – російська армія друга в Росії* (після походу армії Є. Пригожина).

Значна їх частина вже сьогодні побуває в суспільстві й поповнює фольклорний арсенал паремій.

Особливо активізувалася пісенна творчість, що є традиційною властивістю українського народу. Постала низка нових імен: Валерій Судче, Катерина Поліщук ("Пташка"), Юрій Городецький, Артем Семенов, Ісмаїл Курт-Умер, Ольга Багдай, Козак Сіромаха та багато інших. Своїм співом вони підтримують вояків та цивільних співвітчизників в особливі скрутних ситуаціях, а також у такий спосіб оприлюднюють воєнні події та настрої народу.

У загальному розвитку сучасного творчого процесу свою неповторну нішу визначив молодий блогер Микола Демчук, псевдо "Акордич", сайт АКОРДИЧ_UA (2022–2023). За мету він поставив моральне підняття бойового духу в Україні та "виховання" ворожого контингенту на

нашій землі і за її межами. Для здійснення цієї мети акордеоніст створив "чат-рулетку" в інтернеті, озброївшись дошкульними фактами та повчаннями. Його авторські, часто експромтом представлені тексти в сукупності з текстами, наданими іншими авторами (імена яких почуємо, можливо, пізніше), поєднані з майстерним музичним супроводом та талановитим власним співом, підкорили не одну країну. Підсилені адекватною стриманою емоційністю, тонкою психологічністю щодо аудиторії, почуттям щирого патріотизму, національної гідності, подекуди народним гумором, влучністю висловлювань та блискучим добром цитат, вони захоплюють із перших звуків.

За основу творів автор використовує добре відомі широкому загалу пострадянського простору пісні як давно минулих років, так і останніх. Оскільки кожна знайома пісня несе свою первинну семантику, певний світогляд, настрій, спрямування, то наповнена новим змістом уже знайома мелодія виступає потужним підсилювачем задуму автора, наприклад: "Ніч яка місячна, зоряна, ясна – Видно, як орки горять...".

Особливого колориту набувають злободенні сьгодні тексти, накладені на мелодії популярних російських пісень. У таких випадках очікуване окупантом задоволення від "своїх" пісень підсилює подану автором розгромну картину дійсності. Так, популярна сучасна бойова пісня окупантів "333" набуває такого вигляду: "Триста тридцять три в**ались москалі – ЗСУ навалює прокляті орди!".

А російська народна "Калінка" – такого: "Калінка, ма-лінка, калінка моя, Спить навіки в українських чорнозем-мах вся русня".

Серед лексичних засобів художньої образності знаходимо майстерне послугоування здобутками як загальної теорії літератури, так і народної традиції. Тут і емоційно забарвлена лексика, епітет, метафора і метонімія, іронія і сарказм, територіальний і суспільний діалекти, просторічна лексика різних прошарків населення, варваризми, інструменти публіцистичності тощо.

Широка палітра *epimeteis*, узгоджених і неузгоджених, простих і складених, метафоричних, гіперболічних та іронічних увіражень порівняльну характеристику мужнього вільного народу України, на протиположний деморалізованим окупантам. Розвивається далі концепція "ворога" (Кузьменко, 2018, с. 17) із фольклорної традиції: "болотний... упирьоночек", "дики орки", "дурний кацапський лоб", "гидотна", "болотяна... орда", "пропаганда в головах, кров невинна на руках", "кремлівський карлик", "орда рашистська", "замучений москалик", "московський душегуб", "московські гниди", "бісова русня", "ординці", "хворі люди" тощо.

Їх доповнюють відповідні **порівняння**: "і як стадо вони йдуть, немов барани"; "кляті росіяни розбігаються, як зайці".

Натомість захисників рідної землі автор стримано, але з любов'ю та гордістю, називає "*славні козаченьки*", "*кіборги*", "*герої в нас війни всі*", що цілком висвітлює їхню неперевершену стійкість, мужність, мудрість, вправність, людяність, доброту, патріотизм.

Протиставне порівняння у змалюванні семантичної пари "своїх" та "ворожих" сил видається підсумком усіх представлених характеристик і ніби стверджує, що аббревіатура ЗСУ настільки самодостатня, що не потребує зайвих описів чи підкреслень: "*Москалі – то дуже хворі люди, ЗСУ – то чудо із чудес*".

Інша **антитеза** з використанням *перифраза* іронічно підкреслює всю безглуздість розпочатої ворогом війни: "...*Святкувать парад брели, але перегноєм у полях лягли...*".

Тут **алюзії** щодо історичного факту "рожевої" мрії агресора провести швидку "спецоперацію" (СВО "за три дні") з урочистим парадом перемоги в Києві, завчасно підготовленим, та практичний розгром ворожої армії за перші ж дні війни влучно підкреслюють гучний провал первинного ворожого задуму.

Емоційно забарвлена лексика виконує подвійну задачу. Вжита щодо рідної землі, її народу, захисників, вона висвітлює глибоку ніжність, любов, відданість автора: "Нехай згинуть окупанти на *ріднесенькій* землі", "Українонька наша *ріднесенька*", "Україна-ненька, свята наша земля".

Прикладена ж до образу ворога та його дій, емоційно забарвлена лексика, підсилена **ремінісценціями** добре знайомих ворогу пісень, несе **іронію**, навіть **сарказм**: "в траві сидів *москалик*, тут поруч *байрактарик*"; "без *ручок*, без *ніженьок* в чорних *пакетиках* вони в Україні лежать"; "через поле, через гай їхав *руський танчик*. Джавелін зробив із нього *смалений кабанчик*"; "Ой, лежить *москалик* в полі у струмка – без *мізків* та *ніжок*, лиш одна *рука*"; "і *джавелінчик* прилетів – *москалик* з *танчиком* згорів", "Наш *батальйончик* вже направив *дрончик*. Кацапа жде *рефрижераторний вагончик*. І хоч *накрали* ви добра із *українського двора*, вам ЗСУ та ГРУ влаштує *шмончик*".

Метафора, в т. ч. **персоніфікація**, несуть і теплу гордість за нашу землю, за наших вправних захисників, і відтінки певної традиційної зверхності, навіть зневаги, щодо значно сильнішого технікою та чисельністю ворога: "Наші *славно гасять* *москалів*"; "*піджарився туркист*"; "І тепер наша земля *перетравить* *москаля*".

Іронічного відтінку набуває й **метонімія**: "за *наше море* і *Херсон* *рашиста* вже чека *Кобзон*", "вистріл – *піджарили оркові зад*", "*палають дули* *окупантські*"; "*б'ється Україна*"; "*Харків* *окупантів не жалів*"; "*Белгород* *психує*, *Енгельс* *не рахує*".

Оксюморон надає тексту особливого колориту вже за самою своєю сутністю: "*С улыбкой дабрадушной* вас *гартять* ЗСУ", "*Запахло весной*. В пакет і – *дамой*", "ЗСУ його *гарно зустрінуть* – *залпом Градів* або *Джавеліном*".

Використовуючи **діалектну та просторічну лексику** різних верств населення, автор надає оригінальним текстам народного колориту, чим забезпечує їх органічне сприйняття широкою різнобарвною аудиторією.

Серед них бачимо такі:

- **територіальний діалект** – "Покладемо на місце вас, щоб більше *ся не пхали*";
- **розмовна лексика** – "кремлівський карлик лиш *панти кидася*"; "вибух *дулу* розірвав"; "а десь у пеклі *музика лабає*, звучить для орків Вагнера *музон*";
- **ускладнений присудок** із фольклорної традиції – "Ой, *горить-палає* *русня* *рашистська*";
- **неологізми** – "вам у вуха *трендів мудозвон*", "від себе *геть москалоту* *женуть*";
- **варваризми** – "він *прийшов сюди асвабаждати*"; "*москалик* не *спішить*, *москалик панімає*";
- **просторіччя** – "будем ми *окупантів* з усього *шмалять*"; "десь у полі *кона* *окупант* – *поряд* з *бовдуром* *міна лягла*"; "*лупанули* з *Джавелінів* *козаки*"; "*окупанти* *повс**ались* від тої *бавовни*"; "*драпати* *рашист* *буде лісами*";
- **нецензурна усно-розмовна лексика (поодинокі моменти)** – "***р* *вам*, *а не Київ*, ***р* *вам* *Харьков* *и Херсон*";
- **терміни** – "*бомба* *ФАБ* *гарно рвонула*", "*приперся* *цей дегенерат*";
- **професіоналізми** – "*Байрактар* *по небу* *пролетів*", "*дід* у *бункері* *сидить*", "что *такое хаймерс* *і* *стормшедо*".

Український народний гумор природно пронизує чи не кожен рядок текстів.

Це і вишукана **іронія** ("зі сходу *припхались до нас барани* для *восстановлення великої* *страли*"; "*Драпати* *рашист* *буде лісами*, *світитиме трусами*"; «*він прийшов сюди* *асвабаждати* *сам себе від власного життя*"; "*немає танка* *й москаля*, *лише на вітні* *труселя*"; "*наступила* *та щасливая година* – *запросив* *на концерт* *вас всіх* *Кобзон*"); і яскравий **сарказм** ("о, як *люблю* *тебе* *я*, *спалена* *москва!*"; "*а на війні*, *як на війні*, – *пральні машини* *й унітази* *в ціні*"; "*тушу* *москаля* *клює ворона*. *Мав би розум* *він* – *сидів би вдома*"; "*голова* *в куцах*, *туша* *на гіллі*").

Майстерний добір **перифразів** різного характеру (іронічних, погрозових, сатиричних), особливо на основі широковідомих фразеологізмів та цитат, надає поетичним текстам певної яскравості, компактності, народного колориту та публіцистичності.

Серед них бачимо такі:

"*Посварилась* з *головою* *проклята* *русня*" – тобто, лише за повної відсутності розуму можна було піти війною на сусідню державу;

"*Відстрілявсь* *рашист*, *отримав* *під хвіст*" – загинув, одержав відсіч;

"*Бавовна* *розцвіта* в *рашистських* *вже містах*" – війна переходить на територію агресора;

"*Ворону* *двоголову* *ми* *насадимо* *на тризуб*" = "Ніколи *країні*, *на гербі* *якої* *курка*, *не* *здолати* *країну*, *на гербі* *якої* *виделка*" – невідворотність перемоги України;

"*Хто* *прийшов* *сюди* *з* *війною*, *підє* *в* *домовину*" (= "Хто *з мечем* *на Русь* *прийде*, *від* *меча* *і* *загине*") – ми дружній народ, але вільний;

«Щось там не "*по плану*" в *бункерного* *діда* *СВО* *почалось* – ніхто не очікував такої корекції планів окупанта з перших же днів нападу;

"*А* *славне* *місто* *Харків* *завжди* *тримає* *марку*" – місто з честю постояло за себе;

"*Стремоусову* *труба*. *Паніки* *ніде* *нема*" – проблеми окупанта на фронті та лицемірне їх покриття російськими пропагандистами;

«*Лупонули* з "*джавелінів*" *козаки*, з *Ваньки-Встаньки* *залишили* *шашлики*» – окупант одержав те, що приніс із собою;

"*Ні пера* *не* *буде* *вам*, *ні* *пуху*, *тільки* *зламане* *в* *боку* *ребро*" – марність сподівань окупантів на перемогу;

"*Там* *був* *жест* *доброї* *волі*, *там* *була* *перегрупування*" – словесне маскування ворогом свого відступу;

"*Але* *руки* *у* *вояки* *виросли* *просто* *із* *с**ки* – нічого зробить він не зумів" – алегоричне українське прислів'я як зневага до "вправності" ворога;

«*Всі* *окупанти* *підуть* *за* *крейсером* *"Москва"*» – всіх ворогів приречено на знищення;

"*Наші* *кіборги* *в* *Донецьку* *зуби* *вам* *зламали*" – ще на початку нападу значно знекровили ворожі сили, збили пиху;

«...*і* *піджав* *хвост*, *гідота*, *валить* *у* *болота*. *Там* *будите* *"руський* *мир"* *з* *дідом-ідіотом*...» – у кожного народу свій світогляд, нікому не підконтрольний.

У сюжетах послідовно ремінісцирують дійсні **історичні факти** та епізоди нинішньої війни. Наприклад:

– «*Ой*, *у* *морі* *Чорному* *та* *й* *"Москва"* *горить*. *Прийжджайте* *знову*: *можемо* *повторити*» – про знищення ворожого флагмана як перший значний успіх ЗСУ і обіцянку продовжити нищити ворога, підсилену їхнім же популярним девізом;

– "*Буде* *йому* *вдячен* *український* *грунт*, *що* *узвє* *на* *сіння* *та* *й* *залишив* *тут*" – констатує дійсний епізод про те, як бабця на Лівобережжі спинила окупанта під час втечі і насипала йому до кишені соняшникового насіння, приказуючи: "Візьми, *синку*, *бо* *ти* *все* *одно* *в* *нашій* *землі*".

залишишся, то хоч щось путне виросте" (матриця колективної свідомості, добродійна господарська позиція);

– «Наші друзі з самих штатів підігнали нам сюрприз, щоб палити окупантів за програмою "ленд-ліз"» – про допомогу Україні від США;

– «Пілот орчий Z подумав: "Всьо равно адін народ"». Бомба КАБ гарно рвонула в центрі міста Белгород.

Останній приклад прямо описує дійсний факт бомбардування російським літаком власного міста. За законну підставу такої дії саркастично подано лицемірне твердження ворога про єдність "братських" народів.

У наведеному короткому описі також можна ідентифікувати так званий *потік свідомості* – один із провідних художніх прийомів літератури постмодернізму. Для його вираження автор вводить пряму мову окупанта.

Слід зазначити, що використання характерних російських висловів мовою оригінала в представлених співаком творах несе яскраве семантичне навантаження. Контамінуючи з текстами розповіді українською мовою, вони через семантичне протиставлення, подекуди підсилене *анафорою*, підкреслюють різницю світоглядів двох народів, увиразнюють принципи дій та взаємостосунків, висвітлюють аксіологічні установки. Наприклад:

Їм на рашці "гаварілі: *взъмьом Київ за три дня*".

Та не дочекалась того бісова русня;

Что такое хаймерс и стормшедо,

Москалі давно уже дізнались;

На звалищі, на попелищі закопайте москаля.

Ай, люлі-люлі, ай, люлі-люлі, закопайте москаля;

Нравиться – не нравится,

Ерефія розвалиться. Україна зможе – перемаже;

"Ах, москалик, прийшов сюди даремно,

Ах, москалик, змішаєм з чорноземом...";

І полетить воно "дамої" з одірваною "галавої";

"І *строят русский мир*, в чужий прийшовши храм,

Брехнею поливаючи, що *братья* вони нам..." тощо.

За наведеними прикладами бачиться доцільним говорити про "*міжмовний діалог*" як новоявлений сучасний засіб художньої образності, що виник на ґрунті протиставної контамінації семантичних пар із двох світів: Світла (енергії високих частот) та Пітьми (енергії низьких частот), Добра (конструктивності) і Зла (деструктивності). Характерною особливістю тут бачиться те, що перший транслюється мовою, а другий – "язиком".

Інформаційна всебічна наповненість майстерних компіляцій із міжмовного діалогу, ремінісценцій дійсних казіврусів воєнних буднів, цитування лицемірних ворожих виправдань і безглузких девізів значно розширюють межі змалюваної картини, увиразнюють, узагальнюють її, накладають емоційно-оцінні відтінки, подекуди створюючи й "*потік свідомості*".

Наприклад:

"По мості вгатило, Хаймерси – то сила,

І нема куди тепер тікати!

Путін, забери нас, Дон-дон-дон, спасі нас!

Ми не хочем в чорнозем лягати".

"Їх не згадають навіть мами –

Хоча б *стіралку* принесли..."

"Київ за три дня... Захопити так хотіли..."

Київ за три дня... Та наші воїни їх стріли...

Київ за три дня... Вже лежить шматками в ямах

Клята москальня, дохла воркотня, проклята русня...".

Паралельно з виконанням пісень автор проводить діалог із глядачем. Представник ворога виявляється безсилим, психологічно знищеним проти аргументованих доводів блогера. Але якщо по той бік екрана – воїни ЗСУ, автор шанобливо ніяковіє й намагається направити їм

якнайбільше позитиву. Діалоги з глядачем, часто емоційні, але й досить змістовні (Клавесин Акордича, 2025), можуть складати своєрідне джерело інформації у плані усної історії, висвітлюючи "традиційні риси" з обох сторін (Скрипник, 2019, с. 740).

Поряд із розглянутими вибірками з репертуару М. Демчука не можна обійти увагою й поетичний твір останнього часу, який бачиться як узагальнена кульмінація всього творчого процесу українського народу нинішнього воєнного часу. Це пісня "А знаєте, Трампе" (або "Пісня про костюм") на слова Зої Пасевич (ВОЛИНЬ, 2025). Її композитор та виконавець вибрав лишилося невідомим.

Зміст поезії художньо висвітлює історичний діалог президентів України та США, що відбувся 28 лютого 2025 року в так званому овальному кабінеті (особистий кабінет Президента США у Вашингтоні). Послугуючись прозорими алюзіями про "костюм", "карти" та корисні копалини, що найбільше турбувало "гаранта", а також майстерно вплітаючи в текст спекулативні ремінісценції дійсних живих сцен воєнних злочинів окупанта та емоційного стану суспільства, авторка потужно розкриває вияв глибинної ментальності українського народу в обох її аспектах: і міфологічному, жіночому, і козацько-воєвничому (Пономарьов, 1994). Висвічуються онтологічні доміанти матриці суспільної свідомості українського етносу, з якої голосно "кричить" сама душа нашого народу, що, стікаючи кров'ю і неприємною від надлюдських зусиль, стоїть непохитним щитом для всього світу.

Гармонійно підсилений музикою, співом та супровідним відео, текст у різних його варіантах ніби вирвався зі спільної колективної свідомості народу, з кожного його серця в один суцільний потік жалоби, горя, жаху, але й спротиву, незламності, волі до перемоги та життя. Активні емоційні коментарі в соцмережах масово це підтверджують (Шеремета, 2025).

Із засобів художньої образності найяскравіше виступає анафора "А знаєте, Трампе", яка, повторюючись, підкреслює прагнення "достукатися" до свідомості співрозмовника. Цей діалог відбувається на фоні жажливої реальності, якої той не хоче бачити і яку описано метонімічно через поняття "костюм" та "мінерали" у відповідь на претензії: "«костюм наших вдів – це чорне усе», "костюм наших мам – це муки сердечні", "костюм міст і сіл – Це вирви, руїни, убиті життя", "костюм наш медичний, із крові і поту – мінерал бальзамічний", "найкращий костюм у нас – піксель і бронь", "люди – Титани, міцні мінерали". Стримані епітети, узгоджені й неузгоджені, підкреслюють суворість ситуації. Оксюморон викриває і безглуздість війни, і підлу підступність агресора: «згинули в бою від "*братньої*" зброї». Як антитеза введено вираз "смачне частування" щодо загиблих героїв. Синтаксичні конструкції, крім анафори і повтору, представлено риторичним питанням ("А знаєте, Трампе?"; "Ну, як це пробачити нашим катам?"), протиставленням ("Не можна словами це все розказати. А Ваша політика – картова гра").

З наведених прикладів можемо спостерігати, як працює на перемогу колективна матриця суспільної свідомості, побудована на потужних світоглядних концепціях рідної землі, дому, родини, вольності, єдності, взаємопідтримки, та пріоритет потреб родини, народу перед особистими проблемами.

Дискусія і висновки

На основі викладеного можемо зробити такі висновки.

1. Стресова ситуація від живих подій жажливої війни активізувала всі підвалини матриці колективної свідомості українського народу: стійкість, єдність, людяність, свободоловство, дух незалежності, спротив на всіх рівнях, глибинну духовність, емоційність, патріотизм,

нездоланий гумор, відданість, шляхетство, традиційну бойову майстерність, а також творчість у всіх її проявах.

2. Народна творчість нового воєнного періоду охоплює всі її плани: словесність, живопис, музику, скульптуру, вишивку, ткацтво, хореографію, збагачує українську фольклорну скарбницю оновленим баченням сучасності, світу, новим досвідом та новими творчими здобутками – влучними афоризмами, піснями, поезіями, оповіданнями, історичними дослідженнями тощо. Діалоги блогерів із глядацькою аудиторією є своєрідним джерелом інформації з теми "усної історії".

3. Теми й сюжети творів відповідають синхронічним історичним явищам як плану реальних подій, так і трансцендентального стану народу.

4. Нинішні народні співці не лише вправно володіють наявним інструментарієм фольклорного та літературного теоретичного арсеналу, але й удосконалюють його новими здобутками. Серед використаних у розглянутих поетичних текстах лексичних засобів образності найбільш поширеними є тропи (епітет, метафора, метонімія, порівняння, оксюморон), емоційно забарвлена та діалектна (суспільна й територіальна) лексика, неологізми, варваризми. Синтаксичні конструкції представляють порівняльний зворот, антитеза, анафора, перифраз, ускладнений присудок, потік свідомості, ремінісценції, алюзії, риторичне питання, звертання, а також несуть у собі нездоланий український гумор та сатиру.

5. На всіх рівнях комунікації поширилася постфольклорна творчість, зберігаючи традиційні риси: форми, світоглядні основи, ціннісні градації, гумор, історизм, принципи колективного виживання.

6. Крім художньої та історичної цінності, тексти сучасної народної творчості дають інформацію про динамічні трансформативні матриці народної свідомості та її роль у життєдіяльності суспільства, досвід функціонування суспільства за стресових ситуацій, переосмислення пріоритетів. Для детального вивчення таких явищ результативним бачиться залучення до аналізу текстів сучасних оповідань, зокрема написаних безпосередньо війнами ЗСУ, та інформації, усно вилученої блогерами.

7. Доцільним є подальше збирання текстів сучасної народної творчості, їх аналіз, систематизування, вилучення традиційних концепцій і нових ідей, нового досвіду. Разом із з'ясуванням характеру динаміки матриці колективної свідомості одержані результати може бути використано в процесі сучасного державотворення.

8. Весь творчий потенціал народу, як технічний, так і духовний, став зброєю держави проти окупанта.

9. Особливої уваги потребує ставлення до визначення фольклору: у полеміці навколо нього необхідно зберегти його світоглядну інформаційно-освітню цінність і практичне значення фольклорних одиниць – як універсальної навчально-виховної системи.

10. За результатами аналізу тематичної термінології пропонується називати фольклорним художній твір, який у традиційній формі несе в собі фольклор як основи світоглядного знання для народу, народну мудрість. Натомість авторським вважати твір, що висвітлює лише авторські характеристики.

11. Розглянуті тексти пісень М. Демчука та пісня "Ой, не ходи, Грицю!" Марусі Чурай можуть бути визначені як фольклористичні, тоді як "Пісня про костюм" З. Пасевич (також "Пісня про рушник" А. Малишка та "Виклик" на слова М. Старицького) має типові фольклорні ознаки: системну організацію тексту за допомогою типових концептів фольклорного семантичного поля (фольклорний герой, сакралізований образ матері, родини, рідної

домівки), традиційних протиставних семантичних пар "життя – смерть", "людина – нелюд", "правда – кривда", "свій – чужий", а також яскраве змалювання типової психічно-оцінної реакції суспільства на ситуацію.

12. Серед нових здобутків у плані теорії літератури бачиться доцільним предствити *міжмовний діалог* як новий повноцінний засіб художньої образності.

Джерела фінансування. Автор заявляє про відсутність зовнішнього фінансування для проведення цього дослідження та підготовки рукопису до публікації.

Джерела ілюстративного матеріалу

NAVKA. (2021). NAVKA - Ой не ходи Грицю (українська народна пісня) [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026, з https://www.youtube.com/channel/UCat3OSszNRYtDv8XG5MG_SQ

NORD. (2022). Ніч яка місячна (Folktronica) | Ukrainian Ethno-Folk. [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026 з <https://www.youtube.com/@up-music-4u>

AKORDICH UA. (2022–2023). [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026, з https://www.youtube.com/@akordich_ua/videos

ВОЛИНЬ. (2025, 14 березня). Вірш уродженки Волині про Трампа і Зеленського став піснею і розриває мережу [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026, з <https://www.volyn.com.ua/news/285003-virsh-urozhenky-volyni-pro-trampa-i-zelenskoho-stav-pisnelu-i-rozryvaie-merezu-video>

Клавесин Акордича (2025). Г@РЯЧИЙ ВИПУСК !ДУШЕ-РОЗДІР@ЮЩАЯ МУЗИКА! Працює Клавесина Акордича в Чат рулетці [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026 з <https://www.youtube.com/watch?v=rti7-BP6W0>.

КОЗАЦЬКИЙ СТОЇЦИЗМ. (2026). Таємний Орден Рахманів. Звідки Характерники знали ВСЕ. Головна [Відео]. Ютуб. Взято 18 березня 2026 з https://www.youtube.com/@kozak_stoik.

Очима Воїна. (2024). 10 українських пісень, які Росія вкрала. Але ми повернули правду [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026 з https://www.youtube.com/@Eyes_Warrior/videos

Савченко, Т. (2023). Пісня про рушник (мінус зі словами) Слова: Андрій Малишко. Музика: Платон Майборода [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026 з <https://www.youtube.com/@1959tatjana>

Українська пісня. (2017). Можливо ти згадала про весну [Відео]. Ютуб. Взято 13 березня 2026 з https://www.pisny.net/hurt-zahrava/#google_vignette.

Шеремета, Р. (2026). Пісня - "А, знаєте, Трампа" [Відео]. YouTube. Взято 13 березня 2026 з <https://www.youtube.com/@RomanSheremetaEconomist/featured>

Sources of illustrative material

AKORDYCH UA. (2022–2023). [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from https://www.youtube.com/@akordich_ua/videos

Eyes of the Warrior. (2024). 10 Ukrainian songs that Russia stole. But we returned the truth [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from https://www.youtube.com/@Eyes_Warrior/videos

Harpichord of Akordycha (2025). H@T RELEASE !SOUL-TEARING MUSIC! Kravesin Akordycha works in Chat Roulette [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026 from <https://www.youtube.com/watch?v=rti7-BP6W0>.

KOSSACK STOICISM. (2026). The Secret Order of Rakhmans. How the Kharaktarniks Knew EVERYTHING. Home. [Video]. YouTube. Retrieved March 18, 2026, from https://www.youtube.com/@kozak_stoik

NAVKA. (2021). NAVKA - Oh, don't go, Hrytsyu (Ukrainian folk song). [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from https://www.youtube.com/channel/UCat3OSszNRYtDv8XG5MG_SQ

NORD. (2022). What a moonlit night (Folktronica) | Ukrainian Ethno-Folk [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from <https://www.youtube.com/@up-music-4u>

Savchenko, T. (2023). Song about the towel (minus with lyrics) Lyrics: Andriy Malysenko. Music: Platon Maiboroda. [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from <https://www.youtube.com/@1959tatjana>

Sheremeta, R. (2026). The song - "And you know, Trump" [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from <https://www.youtube.com/@RomanSheremetaEconomist/featured>

Ukrainian song. (2017). Maybe you remembered spring. [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from https://www.pisny.net/hurt-zahrava/#google_vignette

VOLYN. (2025, March 14). A poem by a native of Volyn about Trump and Zelensky became a song and is breaking the network [Video]. YouTube. Retrieved March 13, 2026, from <https://www.volyn.com.ua/news/285003-virsh-urozhenky-volyni-pro-trampa-i-zelenskoho-stav-pisnelu-i-rozryvaie-merezu-video>

Список використаних джерел

Галич, О. (Ред.). (2001). *Теорія літератури*. Либідь

Гончаренко, С. (1997) *Український педагогічний словник*. Либідь.

Гринчишин, Д. Г. (Ред.). (1988). *Короткий тлумачний словник української мови: Близько 6750 слів*. Рад. школа.

Грищенко, А. П., Мацько, Л. І., Плющ, М. Я., Тоцька, Н. І., & Уздиган, І. М. (1997). *Сучасна українська літературна мова*. (А.П. Грищенко, Ред.). Вища школа.

Гром'як, Р.Т., Ковалів, Ю.І., & Теремко, В.І. (1997). *Літературознавчий словник-довідник*. Академія.

Дубина, О. А. (2013). *Стратифікація часу і простору в народній прозі* [Неопубл. дис. канд. філол. наук]. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Коваль-Фучило, І. (2025). *Затоплені села: пам'ять наративу*. НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського.

Кузьменко, О. (2018). *Драматичне буття людини в українському фольклорі: концептуальні форми вираження (період Першої та Другої світових воєн)*. Інститут народознавства НАН України.

Лесин, В. М., & Пулинець, О. С. (1965). *Словник літературознавчих термінів*. Радянська школа.

Наєнко, М. (2015). Постмодерний фольклоризм: експлуатація "низу". *Літературознавство. Фольклористика. Культурологія*, 18–20, 125–128.

Пономарьов, А. П. (1994). *Українська етнографія*. Либідь.

Скрипник, Г. (Ред.). (2019). *Українська фольклористична енциклопедія*. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України.

Шкирай, Л., & Петрик, Н. (2026). *Від прадіда й діда до батька і сина*. Укр-Паблішер.

Four Symposia On Folklore. Held at the Midcentury International Folklore Conference. Indiana University, July 21-August 4, 1950. (1953) Indiana University Publication, Folklor series, 8.

Katzner, K. (1984). *English-Russian. Russian-English dictionary*. John Wiley & Sons.

References

Dubyna, O. A. (2013). *Stratification of time and space in folk prose* [Unpublished dissertation of candidate of philological sciences]. Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].

Four Symposia On Folklore. (1953). Held at the Midcentury International Folklore Conference. Indiana University, July 21-August 4, 1950. Indiana University Publication, Folklor series, 8.

Galich, O. (Ed.). (2001). *Theory of Literature*. Lybid [in Ukrainian].

Grinchyshyn, D. G. (Ed.). (1988). *Short Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language: About 6750 Words*. Rad. shkola [in Ukrainian].

Grishchenko, A. P., Matsko, L. I., Plyushch, M. Ya., Totska, N. I., & Uzdygan, I. M. (1997). *Modern Ukrainian literary language*. (A. P. Hryshchenko, Ed.). Higher school [in Ukrainian].

Honcharenko, S. (1997). *Ukrainian Pedagogical Dictionary*. Lybid [in Ukrainian].

Hromyak, R.T., Kovaliv, Yu.I., & Teremko, V.I. (1997). *Literary dictionary-reference book*. Academy [in Ukrainian].

Katzner, K. (1984). *English-Russian. Russian-English dictionary*. John Wiley & Sons.

Koval-Fuchylo, I. (2025). *Flooded villages: memory of the narrative*. NAS of Ukraine, M. T. Rytsky Institute of Folklore [in Ukrainian].

Kuzmenko, O. (2018). *Dramatic Being of a Person in Ukrainian Folklore: Conceptual Forms of Expression (Period of the First and Second World Wars)*. Institute of Ethnology of NAS of Ukraine [in Ukrainian].

Lesyn, V. M., & Pulynets, O. S. (1965). *Dictionary of Literary Terms*. Soviet School [in Ukrainian].

Nayenko, M. (2015). Postmodern folklorism: exploitation of the "bottom". *Literary studies. Folkloristics. Culturology*, 18–20, 125–128. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lfk_2015_18-20_16

Ponomaryov, A. P. (1994). *Ukrainian Ethnography*. Lybid [in Ukrainian].

Shkyrai, L., & Petryk, N. (2026). *From great-grandfather and grandfather to father and son*. Ukr-Publisher [in Ukrainian].

Skrypnyk, G. (Ed.). (2019). *Ukrainian Folklore Encyclopedia*. M. T. Rytsky Institute of Folklore of NAS of Ukraine [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 09.02.26

Прорецензовано / Revised: 14.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 31.03.26

Опубліковано / Published: 31.05.26

Olha DUBYNA, PhD (Philol.)
ORCID ID: 0009-0006-7950-3365
e-mail: o75121425@gmail.com
Independent Researcher, Kyiv, Ukraine

FEATURES OF FOLK CREATIVITY OF THE NEW WAR TIME

Background. *The purpose of the study is an attempt to identify the modern achievements of folk artists in linguistic, stylistic and historical aspects, to trace the role of the social consciousness matrix in the formation of psychological processes of individual adaptation to crisis situations. The object of the proposed study is the creative samples of original artists of the new wartime in interaction with representatives of the occupier.*

Methods. *Among the research methods used, we have both theoretical and empirical. The empirically collected material was processed using the method of textual analysis of song works for content and means of artistic imagery. A comparative analysis was conducted with the texts of interwar works. The method of a comprehensive approach made it possible to combine into one system the methods of artistic depiction of diverse ethnosocial phenomena.*

Results. *The stressful situation of wartime did not break Ukrainian society, but, on the contrary, stimulated a powerful activation of national self-awareness, creative energy and the disclosure of the potential talents of the people. This gave rise to a number of new artistic units of folk art: the Ukrainian lexicon was replenished with new words, phraseological units; new concepts emerged, reinterpreting previously used ones. Research activities were intensified to search for one's own roots, record a living true history, and clarify priorities in the life and formation of society.*

Conclusions. *The conducted brief review of folk art of the new wartime showed not only the mastery of the word of modern folk artists, the historicism of newly created texts, but also the spiritual depth, power, vitality and stability of the ontological foundations of folk wisdom, its effectiveness in the modern stressful situation. The practical value of using the results of the analysis of folk art in the process of state formation is noted. It is proposed to add "interlingual dialogue" as a new means of artistic imagery to the modern theoretical achievements of literature.*

Keywords: *folk art, folklore, post-folklore, wartime, songwriting, means of artistic imagery, ideological weapons, interlingual dialogue.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.